EVROPSKI PARLAMENT

2004 *2009*

Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

14.6.2007

DELOVNI DOKUMENT

Strategiji Evropske unije o otrokovih pravicah naproti

Del 2: prednostne naloge

Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

Poročevalka: Roberta Angelilli

III. NEKAJ PREDNOSTNIH PODROČIJ, S KATERIMI BI MORALA BITI STRATEGIJA POVEZANA

1. Boj proti vsem oblikam nasilja

Nasilje nad otroki je neopravičljivo, ne glede na to, v kakšnih oblikah se kaže. To je temeljna misel v poročilu profesorja Pinheira, predstavljenem na predstavitvi 17. aprila, s katero se popolnoma strinja tudi to poročilo[1].
Zato je treba ne samo kaznovati storilce nasilja, ampak tudi oblikovati strategijo za preprečevanje nasilja nad otroki.

Evropska unija je že vzpostavila številne instrumente za boj proti nasilju, katerega žrtve so otroci: programa DAPHNE in AGIS[2]; akcijski načrt za preprečevanje trgovine z ljudmi[3]; okvirni sklep Sveta 2002/629/PNZ z dne 19. julija 2002 o boju proti trgovini z ljudmi[4]; sklep Sveta z dne 29. maja 2000 o boju proti otroški pornografiji na internetu[5]; okvirni sklep Sveta 2004/68/PNZ z dne 22. decembra 2003 o boju proti spolnemu izkoriščanju otrok in otroški pornografiji[6] ter o različnih ukrepih za boj proti spolnemu turizmu, ki vključuje otroke.

S tem v zvezi je komisar Frattini na predstavitvi 17. aprila povedal, da si Komisija v sodelovanju z organizatorji turističnih potovanj prizadeva za okrepitev ukrepov, ki bi zmanjšali tokove spolnega turizma iz držav članic, kar poročevalka pozdravlja ter želi, da bi se vzpostavili postopki, ki bi omogočali boljše usklajevanje obtožb zunaj ozemlja EU. Komisar Frattini je med drugim napovedal objavo sporočila o kriminalu na internetu, ki je bilo sprejeto 22. maja 2007.

Kar zadeva spolno izkoriščanje otrok, je treba opozoriti, da je na Svetu Evrope v postopku sprejemanja konvencija o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolnimi zlorabami, v zvezi s katero so države članice EU uskladile svoje stališče v okviru odbora iz člena 36. V zvezi s tem je bil omenjen pristop Skupnosti in/ali EU k navedeni konvenciji. Poročevalka spodbuja pristop h konvenciji in upa, da bi se v zvezi s tem sprejelo načelno stališče, da se EU v prihodnosti omogoči sodelovanje pri pogajanjih glede prihodnjih konvencij o vidikih kazenskega prava, zlasti konvencij o zaščiti otrok, ter njihova ratifikacija.

Poleg tega je treba nujno vzpostaviti sistem za zaščito otrok pred spolnim izkoriščanjem, ki naj predvideva usklajene in učinkovite mehanizme nadzora, da se osebe po obsodbi obravnavajo kot neprimerne za delo z otroki in se jim dejansko onemogoči opravljanje nekaterih poklicev. Poročevalka upa, da bo Svet okrepil sodelovanje med državami članicami na področju pravosodja v primerih spolnega izkoriščanja otrok in otroške pornografije ter da bo izboljšal sodelovanje pri izmenjavi informacij na ravni EU o predkaznovanosti in od držav članic zahteval vrsto minimalnih obveznosti. Le tako se lahko zagotovi, da bo prepoved opravljanja dejavnosti v stiku z otroki za osebo, obsojeno v eni državi članici, pravno veljavna

[1] Sérgio Paulo Pinheiro je uredil študijo OZN o nasilju nad otroki. Dokument je mogoče najti na različnih spletnih straneh, med drugim tudi na http://www.unicef.org.
[2] Cilj tega programa je pomagati pravnikom, uslužbencem organov kazenskega pregona in predstavnikom služb za pomoč žrtvam iz držav članic EU in držav kandidatk, da vzpostavijo evropske mreže ter izmenjujejo informacije in dobre prakse.
[3] Načrt EU o najboljših praksah, standardih in postopkih za boj proti trgovini z ljudmi in njeno preprečevanje, UL C 311, 9.12.2005.
[4] UL L 203, 1. 8. 2002.
[5] UL L 138, 9. 6. 2000.
[6] UL L 13/44, 20.1.2004.

tudi v drugih državah članicah.

V zvezi z otroško pornografijo na internetu Evropska komisija skupaj z nekaterimi bankami in družbami, ki izdajajo najbolj razširjene kreditne kartice, preučuje možnosti za izključitev iz plačilnega sistema spletne domene, ki prodajajo material z otroško pornografijo. To je hvalevredna pobuda, ki zasluži vso našo pozornost in poglobljeno razpravo.
Natančneje, banka, ki pogosto po opozorilu družbe, ki izdaja kreditne kartice in ki je izvedla nadzor, prekine pogodbo s trgovcem, ki na spletnih straneh prodaja material z otroško pornografijo, bi morala imeti dovoljenje, da zaradi "višjega otrokovega interesa" posreduje informacijo drugim bankam. Tako bi se oblikovala banka podatkov, ki bi neprestano posodabljala sezname trgovcev, ki prodajajo otroško pornografijo. Informacije o tovrstnih trgovcih bi morale biti nemudoma posredovane policiji pristojne države članice, Europolu in Interpolu. Prav tako bi treba v okviru boja proti otroški pornografiji organizirati informativne kampanje in kampanje ozaveščanja javnosti za zaščito otrok in obsojanje storilcev kaznivih dejanj.

Zaradi nasilja, ki se širi prek medmrežja, je treba vzpostaviti strog samoureditveni sistem spletnih strani, ki predvajajo slike ali posnetke o vrstniškem nasilju. Upravljavci spletnih strani bi morali nadzorovati vsebino gradiva na svojih spletnih straneh ter prepovedati tako imenovano "računalniško vrstniško nasilje", ki spodbuja nasilje med otroki ter poniževanje učencev in učiteljev.
S tem v zvezi poročevalka ceni program Skupnosti "Safer Internet Plus (2005-2008)", ki naj spodbudi varnejšo uporabo interneta in novih spletnih tehnologij, s katerim so bile vzpostavljene posebne telefonske številke in posebne linije za pomoč otrokom, ki pridejo v stik s prepovedanimi in škodljivimi vsebinami.
Enako pozornost je treba nameniti drugim sredstvom komuniciranja, zlasti televiziji, z namenom, da se nadzoruje in omeji oddajanje nasilnih ali otrokom neprimernih podob in vsebin.
Druga huda oblika nasilja nad otroki, zoper katero se je treba boriti, je pohabljanje spolnih organov. Ta pojav je v vrtoglavem naraščanju tudi v Evropski uniji zaradi vse večjega priseljevanja, ki poteka brez pravega vključevanja v družbo. Pogosto ustrežljivi zdravniki opravijo te posege na skrivaj, še pogosteje pa so otroci prepeljani v izvorno državo, kjer jih pohabijo brez ustreznih informacij ali posebne zdravstvene nege. Poškodbe so trajne, s hudimi posledicami za telesno in duševno zdravje žrtve.
Za rešitev tega problema bi bilo potrebno sodelovanje z izvornimi državami.

Na področju boja proti trgovini z ljudmi[1] poročevalka želi opozoriti na dodano vrednost, ki jo prinaša sodelovanje z Europolom in Eurojustom, in meni, da je treba uporabiti vsa sredstva za okrepitev njunih dejavnosti za zaščito otrok pred tem pojavom ter pred kakršno koli obliko nasilja in izkoriščanja, ne samo spolnega. Izkoriščanje otrok se pojavlja v različnih oblikah, na primer izkoriščanje otrok za beračenje, kar nedvomno škodi otrokovemu dostojanstvu in ima hude psihološke posledice, zato bi moralo biti prepovedano v vseh državah članicah. Poročevalka upa, da bodo države članice Europolu in Eurojustu priskrbele vse koristne informacije, potrebne za izboljšanje njune učinkovitosti, ter da bo Europol okrepil sodelovanje z Interpolom in agencijo Frontex.

Med predstavitvijo 17. aprila je komisar Frattini ponovno poudaril svoje prizadevanje za boj proti nasilnim videoigram, v tesnem sodelovanju z industrijo, kar poročevalka močno podpira.

[1]V zvezi s tem je komisar Frattini izjavil, da bi moral 17. oktober postati dan boja proti temu kaznivemu dejanju.

2. Boj proti revščini in diskriminaciji ter pravica do izobraževanja

Ta strategija želi postati ukrep, ki bo podprl in pripomogel k dejanskemu izvajanju ciljev tisočletja, ki določajo splošne prednostne pravice za vse prebivalce planeta, zlasti pa za otroke. Med cilji je boj proti veliki revščini, splošna osnovna izobrazba, spodbujanje zdravja mater, zmanjšanje odstotka smrtnosti pri novorojenčkih in kampanje za preprečevanje virusa HIV/aidsa ter kampanje cepljenja.
Treba je tudi zaščititi otroke pred najhujšimi oblikami izkoriščanja, kot so delo otrok, njihovo vključevanje v spopade (otroci-vojaki) in suženjstvo doma.

Mnogokrat je revščina razlog za družbeno izključenost in diskriminacijo.
Komisija je v svojem sporočilu objavila, da namerava leta 2007 ponovno zbrati podatke o dejavnostih, ki potekajo na ravni EU v boju proti revščini otrok.

Zato je bistveno, da EU začne reševati te težave v skladu z določbami konvencije o otrokovih pravicah, ki v členih 27 in 28 vsakemu otroku priznava pravico do življenjske ravni, ki mu omogoča telesni, umski, duhovni in družbeni razvoj ter pravico do izobraževanja. Pravica do izobraževanja je ponovno omenjena v členu 14 Listine o temeljnih pravicah.

EU mora tako zagotoviti, da se ne dopušča nobena vrsta diskriminacije pri dostopu do izobraževanja. Na tej stopnji samo Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost določa, da morajo države članice prepovedati vse vrste diskriminacije, neposredne ali posredne, na področju izobraževanja. To pomeni, da so glede na sedanje stanje v zakonodaji Skupnosti pred diskriminacijo v zvezi z izobraževanjem zaščitene le etnične manjšine, ne pa tudi verske in jezikovne manjšine. Poročevalka meni, da bi bilo treba sprejeti nove določbe za razširitev področja uporabe zaščite pred diskriminacijo [1]v zvezi z izobraževanjem.
Leto 2007 je evropsko leto enakih možnosti za vse. Poročevalka upa, da bo Komisija oblikovala novo direktivo, ki naj vključuje vsa področja iz direktive "o enaki obravnavi ljudi ne glede na raso in etnično pripadnost" (člen 3) ter naj razširi njeno izvajanje tudi na razloge za diskriminacijo iz člena 13 pogodbe o ES: spol, etnično pripadnost, vero, osebno prepričanje, spolna nagnjenja in invalidnost.

Skrb za invalidne otroke bo morala postati ena od glavnih prednostnih nalog prihodnjih dejavnosti Evropske unije v zvezi z varstvom otrokovih pravic.
Poudariti je treba, da so invalidni otroci "drugače sposobni" ter da je zato treba poskrbeti za njihov popolni razvoj in spoštovanje.

Poročevalka prav tako meni tudi, da bi bilo treba v nekaterih primerih, zlasti v primeru romskih otrok, predvideti pozitivne ukrepe za boj proti diskriminaciji**.** Zdi se, da je to edini način za spopadanje z družbeno izključenostjo, ki jo včasih doživljajo[2]**.**

Treba bi bilo spodbuditi tako kampanje za šolanje, ki so potrebne za boj proti slabi opismenjenosti, kot tudi ciljno usmerjene dejavnosti proti visokemu odstotku romskih otrok, ki zapustijo šolanje,

[1]V zvezi s tem glej tematsko poročilo št. 4 skupine strokovnjakov za temeljne pravice z dne 25. maja 2006, str. 45.
[2] Za primere dobre prakse na tem področju glej navedeno poročilo, str. 46 in sl.

Obenem bi bilo treba spodbujati načrte za cepljenje in primerno zdravstveno oskrbo romskih novorojenčkov in otrok, ki predstavljajo skupino z visokim bolezenskim tveganjem.

Prizadevati si je treba zlasti za otroke z ulice, v zvezi s katerimi ni na voljo popolnih podatkov, za obravnavo njihovega težkega položaja pa so potrebni ciljno usmerjeno ukrepi.

3. Pravice otrok priseljencev

Komisija v svojem sporočilu poudarja, da je "dodaten izziv zagotoviti, da politika in predpisi EU v celoti spoštujejo pravice priseljenih otrok, otrok, ki prosijo za azil, in begunskih otrok"[1] Poročevalka jo spodbuja pri spopadanju s tem izzivom.

V zvezi z azilom mora Komisija v prihodnjih mesecih Evropskemu parlamentu in Svetu predložiti nove instrumente za doseganje skupnega sistema za azil. Poročevalka opozarja na dejstvo, da bo treba pri vseh sprejetih ukrepih na tem področju bolj upoštevati poseben položaj otrok. Čeprav instrumenti, ki so že vzpostavljeni, vsebujejo določbe o zaščiti otrok, te niso vedno zadostne, pojavljajo pa se tudi težave pri njihovem izvajanju[2]. Tako bo treba na primer uradnikom, ki bodo zadolženi za različne primere, zagotoviti posebno usposabljanje, da bo otrok obravnavan v skladu s pogoji, primernimi za njegovo starost, ki mora biti čim bolj natančno določena, najti pa bo treba tudi nadomestne možnosti za pripor, ki je za otroka le še dodatna travma. Prav tako bo treba natančno opredeliti pojem "višjega otrokovega interesa", in sicer v tesnem sodelovanju zlasti z Visokim komisariatom ZN za begunce, ki je razvil formalen postopek za določanje, kaj zajema pojem višjega otrokovega interesa, to je "BID" (Best Interests Determination)[3]

Ta pojem namenja posebno pozornost mladoletnikom brez spremstva, katerih ranljivost je očitna[4]. Zato je pomembno zagotoviti, da so ti ustrezno seznanjeni s svojimi pravicami ter kako jih lahko izkoristijo, ter da se jim čim prej omogoči pomoč pravnega zastopnika.
Mnogo otrok ob rojstvu ni registriranih. To pomeni, da nimajo pravice do identitete, državljanstva, izobrazbe in zdravstvenega varstva. Nevidnost otrok zahteva dejansko ukrepanje, ker neregistriran otrok nima pravnega statusa, kar otežuje nadzor, preprečevanje in ukrepanje v primeru kršenja njegovih pravic. Pogosto se dogaja, da postanejo neregistrirani otroci žrtve trgovine z ljudmi in spolnega izkoriščanja, suženjstva in izkoriščanja otrokovega dela.

IV. ZAKLJUČEK

Navedena področja, na katerih je pri pravicah otrok potrebna posebna obravnava, predstavljajo le nekaj vidikov, ki jih je treba obravnavati, da se doseže dejansko "redno vključevanje". Treba bo sprejeti dejanske ukrepe za rešitev tudi drugih težav, kot so na primer

[1] KOM (2006) 0367, str.7.
[2] V zvezi s tem glej govor predstavnice Visokega komisariata ZN za begunce na predstavitvi 17. aprila http://www.europarl.europa.eu/hearings/default_en.htm
[3] Formalna določitev višjega interesa (BID) je formalen postopek, sestavljen iz posebnih varnostnih postopkov in zahtev za dokumentacijo, ki so bili vzpostavljeni za nekatere otroke, in je v izključni pristojnosti Visokega komisariata ZN za begunce. Pri tem se od nosilca odločanja zahteva, da presodi in uravnovesi vse primerne dejavnike, ki izhajajo iz določenega primera, ter da primerno ovrednoti pravice in obveznosti iz konvencije o otrokovih pravicah in drugih instrumentov za človekove pravice, da se sprejme dokončna odločitev, ki bi najbolje varovala otrokove pravice.
[4] V skladu z ocenami Visokega komisariata ZN za begunce je 4 do 5 % prosilcev za azil, ki pridejo na območje Evropske unije, mladoletnikov brez spremstva, kar je leta 2006 pomenilo od 8 000 do 10 000 mladoletnikov.

vprašanja prehrambene vzgoje, zlorabe drog in razširjenost alkohola, ki so glede na anketo organizacije Save the Children med največjimi problemi, s katerimi se spopadajo otroci.
Mnogokrat so kršene pravice otrok ali se jih ne ustrezno upošteva. Mnogo je še drugih odprtih vprašanj, ki zadevajo otroke in ki zahtevajo nujno rešitev. Samo nekaj primerov: vrtoglavo naraščanje primerov mednarodnih ugrabitev otrok, zapletena birokracija, ki otežuje mednarodne posvojitve, drama vsiljenih porok, zastrašujoče visoko število izginulih otrok, o katerih ni več novic.
Kot je poročevalka omenila na začetku, bodo prednostna področja strategije, ki jo predlaga Komisija, v nadaljnjem obdobju predmet temeljite razprave na različnih ravneh, med drugim tudi na forumu, ki se je prvič sestal v Berlinu.

Pomembno bo tudi oceniti navodila prihodnje evropske strategije za podporo družini in rodnosti ter tako zagotoviti pravice majhnih otrok.